

PŘEHLED

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE
A HUMANITÁRNÍ POMOC ČR
V ROCE 2021

OHLÉDNUTÍ ZA ROKEM 2021

Realizace zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) a humanitární pomoci (HP) v roce 2021 byla nadále ovlivněna **pandemií COVID-19**, zejména pokračujícími restrikcemi, které ztížily realizaci plánovaných projektových aktivit i evaluací. Výrazným dopadem pandemie bylo také dodatečné zkrácení rozpočtu na ZRS a HP oproti usnesení vlády (UV) 618/2020 celkem o 200 mil. Kč.

V gesci Ministerstva zahraničních věcí (MZV), v těsné součinnosti s Českou rozvojovou agenturou (ČRA) i Radou pro ZRS, proběhla v roce 2021 **revize Metodiky ZRS ČR**, která zejména zdůraznila integrovaný přístup napříč všemi fázemi projektového cyklu v zájmu zvýšení účelnosti a efektivity ZRS ČR, doplnila kapitolu ke komunikaci a upřesnila též postupy při identifikaci nových projektů a při monitoringu zaměřeném na výsledky.

V kontextu Evropské unie (EU) bylo zásadní změnou zavedení nového komplexního nástroje vnější akce NDICI-Global Europe. Z něj budou v letech 2021-24 financovány zejména Iniciativy Team Europe zaměřené na komplexní obnovu rozvojových zemí po pandemii s přidanou hodnotou jejich celkové adaptace a transformace (building back better); do řady z nich se ČR rovněž zapojila.

Významný dopad na ZRS a HP ČR, EU i globálně měl **vývoj v Afghánistánu**, který vedl v srpnu 2021 k zastavení mezinárodní rozvojové a bezpečnostní spolupráce spolu s masivním posílením humanitární pomoci.

Přes výše uvedené výzvy se v roce 2021 podařilo mobilizovat dodatečné prostředky na ZRS i HP zejména zapojením nároků z nespotřebovaných výdajů a dosáhnout maximálního čerpání disponibilních prostředků: **na zahraniční rozvojovou spolupráci v gesci MZV a ČRA** bylo celkem vynaloženo přes **758 mil. Kč**, na **humanitární pomoc 144 mil. Kč**.

AKTIVITY V GESCI ČESKÉ ROZVOJOVÉ AGENTURY

Těžištěm rozvojových aktivit v gesci ČRA jsou rozvojové projekty realizované v prioritních partnerských zemích dvoustranné ZRS. V souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2018-2030 byly projekty v gesci ČRA v roce 2021 realizovány především **v šesti prioritních zemích** s programem spolupráce (Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie). Dvoustranná ZRS dále v roce 2021 směřovala na Ukrajinu (specifická prioritní země ZRS).

Země	Čerpaná částka
Etiopie	65,3 mil. Kč
Moldavsko	58,8 mil. Kč
Bosna a Hercegovina	54,1 mil. Kč
Gruzie	48,6 mil. Kč
Zambie	37,6 mil. Kč
Kambodža	12,9 mil. Kč

Bilaterální rozvojové aktivity byly zaměřeny na konkrétní tematické priority Strategie (Udržitelné nakládání s přírodními zdroji, Zemědělství a rozvoj venkova, Inkluzivní sociální rozvoj, Řádná (demokratická) správa věcí veřejných, Ekonomický růst) a zároveň byly navázány na vybrané cíle Agendy 2030.

DALŠÍ NÁSTROJE V GESCI ČRA

Program B2B

Zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce / 8,4 mil. Kč

Trojstranné projekty

Podpora trojstranných projektů českých subjektů / 33,2 mil. Kč

Tuzemské projekty

Globální rozvojové vzdělávání a osvěta veřejnosti, Posilování kapacit platforem nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci, Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích ZRS ČR / 24,3 mil. Kč

AKTIVITY V GESCI MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

V gesci MZV byly v roce 2021 realizovány malé lokální projekty, projekty v součinnosti s ostatními vládními resorty a s mezinárodními organizacemi, projekty v návaznosti na usnesení vlády k odezvě na pandemii COVID-19 a aktivity transformační spolupráce a humanitární pomoci. MZV rovněž zajišťovalo vyhodnocení (evaluace) programů a projektů ZRS ČR.

Malé lokální projekty

28,1 mil. Kč

Cílem malých lokálních projektů (MLP) je podpořit rozvojové aktivity menšího rozsahu místních subjektů v cílových rozvojových zemích v hodnotě do 500 tisíc Kč. V roce 2021 bylo realizováno 61 MLP v 50 zemích světa.

Peněžní dar Afghánistánu (UV 833/2021)

75 mil. Kč

Po převzetí moci v Afghánistánu ze strany Talibanu a s tím souvisejícím zastavením mezinárodní bezpečnostní i rozvojové spolupráce vláda přijala usnesení, kterým prostředky vyhrazené pro Afghánistán (40 mil. Kč), spolu s dalšími 35 mil. Kč z humanitárního rozpočtu MZV a z programů v gesci MV, přesunula na podporu vybraných humanitárních programů (např. UNHCR, UNICEF).

Program transformační spolupráce (TRANS)

74 mil. Kč

Cílem programu je přispívat k vytváření a posilování demokratických institucí na ochranu lidských práv, k podpoře právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí. Program se i v roce 2021 zaměřil na země přednostního zájmu zahraniční politiky ČR, kde zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (Arménie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Myanmar/Barma, Srbsko, Ukrajina a Vietnam). Celkem bylo realizováno 39 projektů.

Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích

Cílem tohoto programu je podpořit kapacity veřejných VŠ zejména v prioritních zemích dvoustranné ZRS v oblasti výuky, výzkumu i managementu, včetně podpory jejich zapojení do mezinárodní spolupráce. V roce 2021 se do tohoto programu zapojilo pět českých veřejných vysokých škol.

8,9 mil. Kč

HUMANITÁRNÍ POMOC

Celkem bylo v rámci humanitárního rozpočtu MZV na rok 2021 ministrem zahraničních věcí ČR schváleno **44 humanitárních aktivit ve 20 zemích** v souhrnné hodnotě 152,6 mil. Kč. Z toho 9 mil. Kč bylo vnějším rozpočtovým opatřením převedeno Ministerstvu vnitra – Generálnímu ředitelství Hasičského záchranného sboru na realizaci vyslání záchranářů do Albánie a Řecka a na materiální pomoc do Indie. Celkové čerpání v gesci MZV dosáhlo **144,2 mil. Kč**.

Vedle odezvy na pandemii pomáhala ČR při:

- **katastrofách** (požáry v Albánii a Řecku, sucho v Etiopii)
- **konfliktech a nuceném vysídlení** (Afghánistán, Irák, Jemen, Jordánsko, Ukrajina)

- **komplexních humanitárních krizích** (Barma/Myanmar, Etiopie, Libanon, Sahel)
- **snižování rizika katastrof** a posilování odolnosti zranitelných zemí a regionů (Etiopie, Kambodža, Zambie)

ASISTENČNÍ PROGRAMY

V roce 2021 byly v gesci MZV realizovány celkem tři víceleté asistenční programy:

Program aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020–2022, program **Stabilizace a rekonstrukce Iráku** na období 2018–2021 a asistenční **program pro Sýrii**, realizovaný v letech 2016–19, s pokračováním v letech 2020–2021. Realizace všech tří programů byla v letech 2020 i 2021 výrazně ovlivněna pandemií COVID-19, převážně výrazným navýšením zejména humanitárních potřeb v cílových zemích, zčásti též prodloužením doby realizace některých aktivit.

Program	Čerpaná částka
Afrika	107,2 mil. Kč
Irák	65,6 mil. Kč
Sýrie	61,6 mil. Kč

Vzhledem k poslednímu roku realizace programů pro Irák a Sýrii předložilo MZV na podzim 2021 návrh na jejich sloučení a pokračování ve formě asistenčního programu pro země Blízkého východu, který byl vládou schválen s roční alokací 100 mil. Kč na období 2022–2024.

AKTIVITY MZV VE SPOLUPRÁCI S RESORTY

V součinnosti s dalšími resorty probíhaly aktivity

- **transformační ekonomické a finanční spolupráce** (Ministerstvo financí),
- programu **Aid for Trade** (Ministerstvo průmyslu a obchodu),
- **globálního rozvojového vzdělávání** (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, MŠMT)
- **programu bezpečnostní rozvojové spolupráce** (Ministerstvo vnitra)
- **poskytování vládních stipendií** pro studenty z rozvojových zemí (MŠMT) doplněný o zajištění zdravotních služeb (Ministerstvo zdravotnictví)

V roce 2021 byl pilotně v Gruzii realizován program expertní podpory v oblasti **kybernetické bezpečnosti** v součinnosti s Ministerstvem spravedlnosti.

OSTATNÍ FORMY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

- Program **Pomoc na místě** (gesce Ministerstva vnitra)
 - peněžní dary do zahraničí zacílené na asistenci uprchlíkům v místě jejich prvního vysídlení a na podporu azylové a migrační infrastruktury států
- Stálý zdravotně humanitární program **MEDEVAC** (gesce Ministerstva vnitra)
 - zaměřen na zlepšení úrovně zdravotnické péče, renovaci zdravotnických center, poskytnutí přístrojového vybavení nemocnic a školení zdravotnického personálu
- Podpora mezinárodních finančních institucí, např. Skupiny Světové banky
 - instituce zaměřené na snižování chudoby skrze poskytování technické a finanční pomoci, posilování soukromého sektoru a poradenství

V rámci **Skupiny Světové banky** přispěla ČR v roce 2021 do Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA), Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD), Mezinárodní finanční korporace (IFC) a Mnohostranné iniciativy na odpuštění dluhů (MDRI), a to celkem 384,76 mil. Kč .

MNOHOSTRANNÁ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE

ČR se v roce 2021 zapojila do počáteční implementace nového nástroje pro vnější akci EU – **Nástroje pro sousedství, rozvojovou a mezinárodní spolupráci** (NDICI-Global Europe). Pokračovalo rovněž zapojení ČR do příprav společných **Iniciativ Team Europe**, v jejichž rámci instituce EU a členské státy EU hodlají spolupracovat na komplexní podpoře rozvojových zemí při obnově po pandemii i řešení dalších problémů. Celkový příspěvek ČR na evropské aktivity v oblasti ZRS a HP činil 4,4 mld. Kč (56,7 % celkové oficiální pomoci ČR). Pokračovaly **přípravy na předsednictví ČR v Radě EU**.

Česká republika také spolupracovala s Organizací spojených národů (OSN), zejména s **Rozvojovým programem OSN** (UNDP), úspěšně pokračoval dlouhodobý projekt „Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi ČR a UNDP“, realizovaný ve spolupráci s regionální kanceláří UNDP v Istanbulu. Pokračovalo též tříleté členství ČR ve Výkonné radě UNDP (2020-22). V rámci OSN je ČR také nadále zapojena např. do **programu vysílání dobrovolníků** (UNV).

CELKOVÁ OFICIÁLNÍ ROZVOJOVÁ POMOC ČR

Dle předběžných údajů, vykázaných ČR a zveřejněných v dubnu 2022 sekretariátem OECD, poskytla ČR v roce 2021 oficiální rozvojovou pomoc ve výši **7,843 miliard Kč** neboli 361,74 milionu USD.

Oproti roku 2020 jde o nominální nárůst celkového objemu prostředků, který je způsoben zejména navýšením podílu příspěvku na ZRS EU (celkem 4,4 mld. Kč a 56,7 % celkové oficiální rozvojové pomoci) a také vykázaním darování covidových vakcín v souhrnné hodnotě přes půl miliardy Kč. Nicméně vzhledem k růstu hrubého národního důchodu (HND) celkový podíl oficiální rozvojové pomoci/HND zůstává na 0,13 % (oproti mezinárodně stanovenému cíli 0,7 % a cíli zemí EU 0,33 %).

